

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

משפט מנהלי

יהושע (שוקי) שגב | משפטים

Administrative Law | 99-611-01

בחירה	סוג הקורס:
1 ש"ש	היקף נ"ז:
תשפ"ה	שנת לימודים:
א	סמסטר:
שישי 10:00-12:00	יום ושעה:
שני 10:00-11:00	שעת קבלה:
Joshua.Segev@biu.ac.il	מייל מרצה:
_____	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

המדינה המודרנית מתאפיינת מחד במעורבות רחבה ועמוקה של זרועות השלטון בחיי אזרחיה ומאידך בהפרטה גוברת והולכת של שירותים ציבוריים והכפפתם לכללי השוק. קורס זה יעסוק בדין החל על רשויות המנהל הציבורי בפעילויות אלו ובפיקוח השיפוטי עליהן. במסגרת זו נבחן את מקורות המשפט המנהלי, סמכויות המנהל, עקרונות ההליך המנהלי, הכללים להפעלת שיקול הדעת המנהלי והיקפה ועומקה של הביקורת השיפוטית על רשויות המנהל.

מטרות הלמידה

סטודנטים יכירו את המדינה המנהלית, פעולתה של הרשות המבצעת ורשויות המנהל, והפיקוח על פעולתה. הסטודנטים יתארו את הכללים והעקרונות החלים על הפעלת הסמכות המנהלית, ההליך המנהלי והפעלת שיקול הדעת המנהלי. הסטודנטים יוכלו להעריך את העקרונות והרעיונות העומדים בבסיס הכללים

והדוקטרינות, לנתח את פסיקת בג"ץ, לבקר את התנהלות המנהל, ולנתח אירועים ותרחישים בהתאם לכללי ועקרונות המשפט המינהלי.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה	הערכה מעצבת
1	משפט מנהלי: בעיות, מאפיינים ומטרות		סעיף א	
2	הסמכות המנהלית: עקרון החוקיות וחריגים		סעיף ב	
3	ההליך המנהלי: עצמאות שקול הדעת		סעיף ג	
4	ההליך המנהלי: אצילה, נטילה והעברה		סעיף ד	
5	ההליך המנהלי: החובה להפעיל שיקול דעת, סמכויות רשות, סמכויות חובה, והנחיות פנימיות		סעיף ה	
6	ההליך המנהלי: שיתוף והיוועצות		סעיף ו	
7	ההליך המנהלי: פרסום ותחילת תוקף		סעיף ז	
8	ההליך המנהלי: תיקון וביטול		סעיף ח	
9	ההליך המנהלי: הנמקה, כללי הצדק הטבעי		סעיפים ט, י, יא	
10	פגמים בשיקול הדעת: העילות המסורתיות		יב	
11	פגמים בשיקול הדעת: הפליה		יג	
12	פגמים בשיקול הדעת: סבירות ומידתיות		יד	
13	תוצאות פגמים במעשה המנהל		טו	
14	פיקוח בג"ץ		טז	

ציון סופי

רכיבי הציון:
100% מבחן מסכם

ביבליוגרפיה

א. משפט מנהלי: בעיות, מאפיינים ומטרות

1. בג"ץ 144/50 שייב נ' שר הביטחון, פ"ד ה 399 (1951).
2. בג"ץ 3511/02 עמותת "הפורום לדו קיום בנגב" נ' משרד התשתיות, פ"ד נו(2) 102 (2003).
3. בג"ץ 164/97 קונטרם בע"מ נ' משרד האוצר, פ"ד נב(1) 289 (1998).
4. בג"ץ 4862/18 המזם הרב מגזרי למיגור העישון נ' שר האוצר, נבו (4.2.2019).

5. דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 66-11, 80-67 (כרך א, 2010).

ב. הסמכות המנהלית: עקרון החוקיות וחריגים

1. סעיף 1 לחוק יסוד: הכנסת.
2. סעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.
3. סעיף 4 לחוק יסוד: חופש העיסוק.
4. סעיף 32 לחוק יסוד: הממשלה.
5. חוק הפרשנות, התשמ"א-1981, סעיף 17.
6. בג"ץ 1/49 בז'רנו נ' שר המשטרה, פ"ד ב 80 (1949).
7. ע"ב 1/65 ירדור נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישית, פ"ד יט(3) 365 (1965).
8. בג"ץ 757/84 איגוד העיתונאים היומיים בישראל נ' שר החינוך והתרבות, פ"ד מא(4) 337, 367-382 (1987).
9. בג"ץ 5128/94 פדרמן נ' שר המשטרה, פ"ד מח(5) 647 (1995).
10. בג"ץ 5100/94 הוועד הציבורי נגד עינייים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג(4) 817 (1999).
11. דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 83-95, 152-97 (כרך א, 2010).

ג. ההליך המנהלי: עצמאות שקול הדעת

1. בג"ץ 70/50 מיכלין נ' שר הבריאות, פ"ד ד 319 (1950).
2. בג"ץ 297/82 ברגר נ' שר הפנים, פ"ד לז(3) 29 (1983).
3. בג"ץ 678/88 כפר ורדים נ' שר האוצר, פ"ד מג(2) 501 (1989).
4. בג"ץ 6673/01 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר התחבורה, פ"ד נו(1) 799 (2001).
5. דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 159-173 (כרך א, 2010).

ד. ההליך המנהלי: אצילת סמכויות, נטילת סמכויות והעברת סמכויות

1. סעיפים 31, 33 ו-34 לחוק יסוד: הממשלה.
2. חוק הממשלה, תשס"א – 2001, סעיף 10(ב).
3. בג"ץ 547/84 עוף העמק נ' המועצה המקומית רמת ישי, פ"ד מ(1) 113, 132-135 (1986).
4. בג"ץ 2303/90 פליפוביץ נ' רשם החברות, פ"ד מו(1) 410 (1992).
5. בג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1 (1997).
6. דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 173-200 (כרך א, 2010).

ה. ההליך המנהלי: החובה להפעיל שיקול דעת, סמכויות רשות, סמכויות חובה, והנחיות פנימיות

1. חוק חופש המידע, תשנ"ח – 1998.
2. בג"ץ 80/54 נוחימובסקי נ' שר המשפטים, פ"ד ח 1491 (1954).
3. עע"א 2/83 ועדת השחרורים נ' אסיאס, פ"ד לז(2) 688 (1983).
4. בג"ץ 418/88 צבן נ' שר האוצר, פ"ד מב(4) 705 (1989).
5. בג"ץ 5537/91 אפרתי נ' אוסטפלד, פ"ד מו(3) 501 (1992).
6. דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 201-258 (כרך א, 2010).

ו. ההליך המנהלי: שיתוף והיוועצות

1. בג"ץ 297/82 ברגר נ' שר הפנים, פ"ד לז(3) 29 (1983).
2. בג"ץ 3577/93 הפניקס הישראלי תברה לביטוח בע"מ נ' מוריאו, פ"ד מח(4) 70, 70-87 (1994).
3. בג"ץ 5933/98 פרום היוצרים הדוקומנטריים נ' נשיא המדינה, פ"ד נד(3) 496 (2000).

4. דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 289-326 (כרך א, 2010).

ז. ההליך המנהלי: פרסום ותחילת תוקף

1. פקודת הפרשנות [נוסח חדש], סעיף 17.
2. פקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח – 1948, סעיף 10.
3. ע"פ 213/56 היועץ המשפטי נ' אלכסנדרוביץ, פ"ד יא 695 (1957).
4. בג"ץ 508/83 מעוף נתיבי אויר בע"מ נ' שר התחבורה, פ"ד לח(3) 533 (1984).
5. דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 327-369 (כרך א, 2010).

ח. ההליך המנהלי: תיקון וביטול

1. סעיפים 1, 14, ו-15 לחוק הפרשנות, תשמ"א – 1981.
2. בג"ץ 512/81 המכון לארכיאולוגיה של האוניברסיטה העברית, ירושלים נ' שר החינוך והתרבות, פ"ד לה(4) 533 (1981).
3. בבג"ץ 5368/96 פנחסי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נ(4) 364 (1996).
4. דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 371-406 (כרך א, 2010).

ט. ההליך המנהלי: הנמקה

1. חוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות), תשי"ט – 1958.
2. בג"ץ 64/91 חילף נ' משטרת ישראל, פ"ד מז(5) 653 (1993).
3. דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 423-438 (כרך א, 2010).

י. כללי צדק טבעי – זכות טיעון

1. בג"ץ 3/58 ברמן נ' שר הפנים, פ"ד יב 1493 (1958).
2. בג"ץ 598/77 דרעי נ' ועדת השחרורים, פ"ד לב(3) 181 (1978).
3. בג"ץ 5973/92 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר הבטחון, פ"ד מז(1) 267 (1992).
4. דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 498-529 (כרך א, 2010).

יא. כללי צדק טבעי – ניגוד עניינים ומשוא פנים

1. בג"ץ 531/79 סיעת "הליכוד" בעריית נ' מועצת עיריית, פ"ד לד(2) 566 (1980).
2. בג"ץ 2148/94 גלברט נ' יו"ר ועדת החקירה לבדיקת אירוע הטבח בחברון, פ"ד מח(3) 573.
3. בג"ץ 7279/98 שריד נ' ממשלת ישראל, פ"ד נה(1) 740.
4. בג"ץ 10145/17 שינדלר נ' שרת המשפטים, פורסם בנבו (2018).

יב. פגמים בשיקול הדעת – העילות המסורתיות חוסר תום לב, שרירות שיקולים זרים

1. בג"ץ 651/86 מלכה נ' שר המשטרה, פ"ד מ(4) 645.
2. בג"ץ 953/87 פורז נ' ראש עיריית תל-אביב, פ"ד מב(2) 309.
3. בג"ץ 3872/93 מישראל בע"מ נ' ראש הממשלה ושר הדתות, פ"ד מז(5) 485.
4. בג"ץ 5769/18 פרופ' אמיתי נ' שר המדע והטכנולוגיה, פורסם בנבו (2019).
5. בג"ץ 5124/18 תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ נ' שר האוצר, פורסם בנבו (2019).

יג. פגמים בשיקול הדעת – הפליה

1. בג"ץ 637/89 "חוקה למדינת ישראל" נ' שר האוצר, פ"ד מו(1) 191.

2. בג"ץ 4541/94 מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט(4) 94.
3. בג"ץ 6698/95 קעדאן נ' מנהל מקרקעי ישראל, פ"ד נד(1) 285.
4. עע"מ 662/11 סלע נ' ראש המועצה המקומית כפר ורדים, נבו (9.9.2014).
5. ע"א 8956/17 מנסור נ' המועצה המקומית כוכב יאיר – צור יגאל, נבו (14.1.2021).

יד. פגמים בשיקול הדעת – סבירות ומידתיות

1. בג"ץ 840/79 מרכז הקבלנים והבונים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד לד(3) 729.
2. בג"ץ 389/80 דפי זהב בע"מ נ' רשות השידור, פ"ד לה(1) 421.
3. בר"מ 7216/18 לארה קאסם נ' משרד הפנים – רשות האוכלוסין וההגירה, נבו (2018).
4. עע"מ 1798/20 עמותת פורום המזרח התיכון נ' עיריית תל אביב, נבו (7.1.2021).
5. מנחם מאוטנר "הסבירות של הפוליטיקה" תיאוריה וביקורת 5 (1994) 25.

טו. תוצאות פגמים במעשה המינהל – בטלות ובטלות יחסית

1. ד"נ 12/81 ש' שפירא ושות, חברה קבלנית בנתניה בע"מ נ' מ"י, פ"ד לו(3) 645.
2. בג"ץ 2918/93 עיריית קרית גת נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(5) 832.
3. יואב דותן "במקום בטלות יחסית" משפטים כב (תשנ"ד) 587.
4. דפנה ברק-ארז "בטלות יחסית ושיקול דעת שיפוטי" משפטים כד (תשנ"ה) 519.

טז. פיקוח בג"ץ סמכות ומבחני סף

1. סעיף 15 לחוק יסוד: השפיטה.
2. יצחק זמיר "על הצדק בבית-המשפט הגבוה לצדק" הפרקליט כו (תשל"ב) 212.
3. שוקי שגב "סעד למען הצדק: שני דגמים של סמכות עניינית בלתי-קונבנציונלית" קרית המשפט ז (תשס"ח) 63.
4. שוקי שגב "דברים בזכותה של זכות העמידה המסורתית" הפרקליט מח (תשס"ו) 499.